

VERBINDING EN SAAMHORIGHEID ZIJN DE SLEUTELWOORDEN

65 JAAR STICHTING ERFGOED MEDAN – EEN LEVEND INDISCH FUNDAMENT

door **Brenda van Melle**, voorzitter *Stichting Erfgoed Medan*

Begonnen als een jaarlijkse *Medan Kumpulan*, geboren uit een vriendencollectief, groeide de stichting uit tot een van de langst bestaande kumpulans in ons land. Ze is daarmee een plek waar erfgoed, educatie en welzijn elkaar versterken en waar generaties elkaar blijven vinden. Een jaarlijks feest van herkenning. Verschillende besturen hebben door de jaren heen een eigen kleur gegeven aan de programmering. Sinds 2020 zet het huidige bestuur doelbewust in op verdieping, kwaliteit en betekenis.

Naast de jaarlijkse kumpulan organiseert de stichting een uiteenlopend programma: lezingen, workshops, documentaires, theater, dialoogtafels en samenkomsten voor jong en oud. Er wordt intensief samengewerkt met Nederlandse organisaties en scholen, en de stichting ondersteunt ook projecten in Indonesië. Zo werkt de Stichting Erfgoed Medan onder meer samen met de Sumatra Heritage Foundation aan het prestigieuze Deli Heritage Project, waarin de plantagegeschiedenis van Deli digitaal wordt ontsloten.

Minstens zo belangrijk: het omkijken naar elkaar. Luisteren, opvangen, begeleiden. Na een lezing, een workshop, of zelfs tijdens een informele ontmoeting komen soms oude

foto's Stichting Erfgoed Medan

vragen, emoties of herinneringen naar boven. De stichting biedt een luisterend oor. In een omgeving waar ontheemding en migratie diepe sporen hebben achtergelaten, is die zorg een fundament van verbondenheid.

Hieronder laat ik graag verschillende generaties (uit dezelfde familie) aan het woord over hun ervaringen met de stichting en haar activiteiten.

Een traditie die verbindt

Voor mevrouw N. Jansen-van Rooyen (tweede generatie) was de jaarlijkse kumpulan in haar jeugd al een vanzelfsprekend iets: 'De jaarlijkse Medan Kumpulan was in ons gezin een begrip. Voor onze vader waren de ontmoetingen belangrijk – het praten over het geboorteland, de gedeelde geschiedenis. Wij kinderen kwamen voor de gezelligheid, het eten en het gevoel van verwantschap dat je identiteit gaf.'

Waarom mensen blijven komen

Verbinding werkt alleen wanneer je mensen écht ontmoet, in cultuur, in verhalen en in gedeelde ervaring. Mevrouw

Jansen-van Rooyen zegt het zo: 'Wij mensen gedijen daarbij. De stichting biedt zo'n omgeving. Het geeft bewustwording. Vrede en vaste grond, dat is waar het om gaat.'

Generatie op generatie: saamhorigheid in families

Ook de jongere generaties voelen die verbondenheid. Marije van der Vlis (derde generatie) beschrijft hoe de kumpulan een rol speelt in haar gezin: 'Van Medan naar hier, van mijn moeder letje van der Vlis-van Rooyen naar onze kinderen Jilles en Julie – elke kumpulan verbindt ons gezin met het verleden en brengt nieuwe herinneringen. In het eten, de verhalen en het samenzijn voel ik haar dichtbij.'

Brenda van Melle (tweede van links), en haar reisgenoten bij het Tobameer. Sini Dekker, Jaap Dekker, Alize Roos, Simone Berger, Odette Hamburg, Daisy de Groot, Ed Laagewaard en Ineke de Lange.

Indisch zijn – tussen herkomst en hartslag

Als kind stond ik er nooit bij stil dat mijn afkomst ‘anders’ was. Mijn wereld bestond uit mijn familie, onze gewoontes, onze manier van samenzijn – en dat voelde vanzelfsprekend. Pas later, als volwassene, begon ik te begrijpen dat die vanzelfsprekendheid zelf iets bijzonders is: een onzichtbare draad van verbondenheid die generaties verbindt.

Ik ben opgegroeid in een liefdevolle, zorgzame omgeving. Mijn ouders en grootouders zijn allemaal Indisch. Mijn opvoeding was westers van vorm, maar van binnen door-drongen van oosterse warmte. Er werd gedeeld, samen geleefd, samen gelachen. Iedereen hielp elkaar. Respect, bescheidenheid en hard werken waren vanzelfsprekende waarden, net als zorgzaamheid – die stille vorm van liefde die zich uit in daden, niet in woorden. Het huis was nooit stil: familie en vrienden kwamen en gingen, eten stond altijd klaar, gesprekken vloeiden over tafel. We gingen naar pasar malams, Indische feesten, theater, en kumpulans – alles draaide om samenzijn. Die rijkdom voelde vanzelfsprekend. Pas veel later begreep ik hoe diep die rust en geborgenheid geworteld waren in veerkracht.

Want gemakkelijk is het voor mijn ouders en grootouders niet geweest. In Indië hadden zij prachtige huizen, goede posities, zekerheid. Maar de oorlog en de daaropvolgende onafhankelijkheid dwongen hen alles achter te laten. Meerdere keren moesten ze opnieuw beginnen. In Nederland bouwden ze, vanuit bijna niets, een nieuw bestaan op. Zonder klagen, met toewijding, en altijd met geloof in de toekomst. Ik heb vaak gedacht: waar haalden ze die kracht vandaan? Misschien uit een diep besef dat waardigheid niet afhankelijk is van omstandigheden. Maar ook uit liefde, voor elkaar, voor het leven, voor wat komt. Wat ik van hen heb meegekregen, is niet alleen erfgoed in de letterlijke zin, maar ook in de manier van leven: het vermogen

om door te gaan, om schoonheid te zien in het alledaagse, om met zachtheid sterk te zijn. Dat is voor mij de essentie van Indisch zijn: een mengvorm van warmte en wilskracht, van herinnering en hoop.

Tijdens de erfgoedreis die ik dit jaar voor de stichting mocht organiseren naar Noord – en West Sumatra, Jakarta en Bogor, voelde ik dat alles samenkomen. Het was alsof de tijd even stilstond. In geuren, geluiden en ontmoetingen herkende ik iets van mezelf. Niet altijd tastbaar maar wel voelbaar, onderhuids. De groep gelijkgestemde medereizigers die zich heel organisch had gevormd, zo passend bij elkaar, zo eensgezind. Alsof de reis ‘gedragen’ werd. Voor sommigen was het een eerste ontmoeting met Indonesië en het land van de (familie)verhalen, voor anderen een volgende ontmoeting of zelfs een ‘full-circle’ reis wetende dat het een definitief afscheid zou zijn van het geboorteland. Voormalige woon-school-werk adressen werden bezocht, geboorteground meegenomen, persoonlijke memorialia teruggebracht. Verhalen herleefden, ervaringen werden gedeeld. Zoals tijdens de indrukwekkende bezoeken aan de voormalige Japanse interneringskampen Pulau Brayan en Glugur en het klein ceremonieel dat daarbij uitgevoerd werd met kransleggingen, toespraken en het delen van het leed dat zelf of door familieleden ondergaan was. De eenheid en kwetsbaarheid van de groepsleden, omringd door de huidige bewoners van de woonwijken: Ik heb het in elke vezel van mijn lijf gevoeld. En niet alleen daar, maar tijdens de gehele reis hebben mijn zintuigen volledig ‘aan’ gestaan en heb ik ervaren dat je gelijktijdig kunt beleven en observeren. De herinneringen van toen naast de realiteit van nu met al haar uitdagingen voor de bevolking. Ik ben mijn medereizigers Alize, Daisy, Ineke, Odette, Simone, Sini, Jaap en Ed (die allemaal dierbare vrienden zijn geworden), de vele bijzondere relaties in Indonesië én het prachtige Indonesië, dankbaar voor deze waardevolle zielsbeleving.

Jaap Dekker legde een krans bij de watertoren in Pulau Brayan. Als zevenmaands kind heeft hij met zijn moeder aldaar in het interneringskamp gezeten.

Toekomst van de Indische cultuur: waar staan we nu?

De vraag naar de toekomst van Indische kumpulans en Indische cultuur is actueler dan ooit. De eerste generatie is bijna verdwenen; de tweede wordt kleiner. Maar de behoefte aan verbinding blijft. Mevrouw Jansen-van Rooyen zegt hierover: 'Indië mag niet wegzakken. Net zoals Nederland een Gouden Eeuw kent, mogen we ook een Indisch tijdperk benoemen.' Kumpulans zullen volgens haar evolueren: minder talrijk, maar krachtiger, inhoudelijker en meer gericht op het vastleggen van erfgoed, van verhalen tot structuren. Ook samenwerking met musea, lokale Indonesische partners en educatieve platforms wordt belangrijker.

Een stichting gebouwd op saamhorigheid

Met de pijlers *Erfgoed*, *Educatie* en *Welzijn* bewaart Stichting Erfgoed Medan niet alleen het verleden, maar maakt zij het voelbaar en relevant. De hoogtepunten van het jubileumjaar: de indrukwekkende erfgoedreis, contacten met organisaties in Sumatra, en een extra feestelijke Kumpulan, laten zien dat erfgoed pas leeft wanneer mensen het samen beleven. Mevrouw Jansen-van Rooyen voegt toe: 'Was ik jonger geweest, dan was ik vrijwilliger geworden.'

Verbinding als toekomst

Verbinding en saamhorigheid zijn de sleutelwoorden.

Wie kijkt naar 65 jaar Stichting Erfgoed Medan, ziet dat dit meer is dan een titel. Het is het fundament waarop de stichting rust en de reden dat zij toekomst heeft. Zolang families blijven samenkomen, verhalen blijven klinken, kinderen blijven vragen en ouderen blijven vertellen; zolang spekkeek smaakt naar thuis en Sumatra naar een herinnering die je nooit hebt meegemaakt maar toch voelt, zolang blijft het Indische erfgoed leven. En zolang heeft de Stichting Erfgoed Medan een taak. Een die zij al 65 jaar met warmte, waardigheid en saamhorigheid vervult.

BRENDA VAN MELLE (1961), voorzitter van de Stichting Erfgoed Medan.

Professioneel begeleider in rouw-trauma en verlies, actief in respijtzorg, systemisch werk en lifecoaching. Tevens D&I adviseur (Fair Chance), spreker en pleitbezorger van Indisch Erfgoed.

De Stille Kracht

*In het ochtendlicht, waar dauw nog rust
op het blad van de waringinboom,
leert het land mij zwijgend spreken,
zonder woorden, zonder trots.
Een hand vol rijst, een glimlach zacht,
een beker thee, dampend in de regen.
Geen vraag, geen prijs, geen grote gebaren
alleen het gebaar zelf is genoeg.
In de schaduw van vulkanen
en het fluisteren van gamelan,
voel ik de adem van voorouders
door het bamboe waaien, door mijn huid.
De kracht van geven, onzichtbaar groot,
als water dat stroomt zonder ooit te eisen,
als schaduw die verkoelt zonder geluid,
als wierook die opstijgt naar iets hogers.
In elk offer, in elk klein gebaar,
woont een kracht die zich niet toont,
maar die zich hecht aan je ziel,
zoals batik aan stof, onlosmakelijk.
Ik leerde daar: geven is geen verlies,
het is de wind die draagt, de aarde die voedt,
het is de brug tussen toen en nu,
een stille kracht, diep en waarachtig.*

Brenda van Melle
september 2025